

قدرتمند ماندگار مخرب

درباره عادت سیگار کشیدن
که تار و پود جوامع را دود می‌کند

سفر جغرافیایی اهالی دود

یک فرضیه هست که می‌گوید استعمال دخانیات از قاره آمریکا سرچشمه می‌گیرد، جایی که بومیان در آیین‌های سنتی یا کاربرد های درمانی از آن استفاده می‌کردند. هنگامی که کریستف کلمب و سایر کاشفان اروپایی در اواخر قرن پانزدهم با تنباکوری به روشدند، آن را به اروپا بازگرداندند که باعث استقبال گسترده از آن شد. در قرن شانزدهم، مصرف دخانیات به عنوان یک فعالیت تفریحی در میان اروپایی‌ها تبدیل شد و با رشد تجارت استعماری به سایر نقاط دنیا نیز رسید. در خاورمیانه، تنباکوز طریق راه‌های تجاری در اواخر قرن شانزدهم وارد و به سرعت در فرهنگ‌های محلی ادغام شد. در کنار قلیان‌های سنتی، سیگار کشیدن به یک فعالیت اجتماعی دارای شأن به ویژه در میان طبقات بالا تبدیل شد. با وجود مقاومت اولیه مقامات مذهبی و دولتی، استعمال دخانیات خیلی زود جایگاه خود را در سنت‌های محلی این منطقه از جهان تثبیت کرد.

سیگاری‌ها اهل کجا هستند؟

در کشورهای توسعه یافته، نرخ استعمال دخانیات در دهه‌های اخیر به دلیل پویش‌های بهداشت عمومی و مقررات سخت‌گیرانه کم شده است. اما از سوی دیگر، در کشورهای کمتر توسعه یافته، مصرف سیگار به دلیل بازاریابی تهاجمی، مقررات سست و دسترسی محدود به آموزش در مورد خطرات آن همچنان رایج و حتی در حال افزایش است. به عنوان مثال، در کشور اندونزی، نزدیک به ۷۰ درصد از مردان سیگار می‌کشند، در حالی که در نروژ، میزان سیگار کشیدن در میان بزرگسالان به زیر ۱۲ درصد کاهش یافته است. سن یکی دیگر از عوامل مهم در جامعه‌شناسی سیگاری هاست. در کشورهای توسعه یافته استعمال دخانیات بیشتر در میان افراد مسن‌تر مشاهده می‌شود، در حالی که در مناطق کمتر توسعه یافته، جمعیت‌های جوان‌تر به این رفتار اعتیادگونه ادامه می‌دهند. امری که می‌تواند گواه بر تأثیر عوامل اجتماعی-اقتصادی و مداخلات بهداشت عمومی بر روند مصرف سیگار را نشان دهد.

کشور	نرخ مصرف سیگار	توضیح
اندونزی	۷۰ درصد	میزان مصرف در مردان
نروژ	۱۲ درصد	کاهش سیگار کشیدن در میان بزرگسالان

این روزها چه کسانی بیشتر سیگار می‌کشند؟

از نظر تاریخی، سیگار کشیدن بیشتر یک فعالیت مردانه بود. در بسیاری از فرهنگ‌ها، زنانی که سیگار می‌کشیدند برچسب می‌خوردند و این برچسب زنی اجتماعی تا حدی قوی بود که باعث شده بود تعداد آن‌ها اندک باقی بماند. با این حال، این روند در اواسط قرن بیستم، به ویژه در کشورهای غربی تغییر کرد. پویش‌های بازاریابی زنان را با شعارهایی مانند «عزیزم راه طولانی را پیموده‌ای» هدف قرار دادند که سیگار کشیدن را در امتداد توانمندسازی و مدرنیته نمایش می‌داد. امروزه در برخی کشورها، زنان با نرخی برابر یا حتی بیشتر از مردان دخانیات مصرف می‌کنند. به عنوان مثال، در فرانسه، ۲۷ درصد از زنان سیگار می‌کشند در حالی که این رقم در مردان ۲۵ درصد است. به طور مشابه، در سوئد و بریتانیا، شکاف جنسیتی در میزان مصرف سیگار به میزان چشمگیری کم شده است. در طرف دیگر، کشورهای مانند هند و پاکستان، که تابوهای فرهنگی علیه سیگار کشیدن زنان همچنان ادامه دارد، زنان سیگاری در اقلیت باقی مانده‌اند، اگرچه تعداد آن‌ها به آرامی در حال افزایش است.

کشور	نرخ مصرف سیگار	توضیح
فرانسه	۲۷ درصد	زنان
	۲۵ درصد	مردان

طرح: علیرضا باکدلی اشهرآز

خرده روایت‌های سیگاری

داستان افرادی که با موفقیت سیگار را ترک کرده‌اند، الهام بخش هستند و نشان می‌دهد که ایجاد تغییر با عزم و حمایت امکان پذیر است. با اشتراک گذاری این روایت‌ها و افزایش مداخلات بهداشت عمومی، جامعه می‌تواند به آینده‌ای عاری از دخانیات نزدیک‌تر شود و سلامتی و رفاه نسل‌های آینده را تضمین کند.

- ۱. باراک اوباما:** رئیس‌جمهور سابق ایالات متحده سال‌ها برای ترک سیگار تلاش کرد تا بالاخره با حمایت خانواده و درمان‌های جایگزین نیکوتین توانست آن را با موفقیت ترک کند.
- ۲. جنیفر آنیستون:** ستاره هالیوود سیگار را به عنوان بخشی از تعهد خود به یک سبک زندگی سالم تر توانست کنار بگذارد و از تمرین‌های یوگای برای حفظ فاصله از دخانیات در مسیر بهبودی استفاده کرد.
- ۳. لبرون جیمز:** ستاره بسکتبال NBA در اوایل دوران بازیگری حرفه‌ای خود توانست سیگار کشیدن را ترک کند و با ورزش بارها و بارها به جوانان درباره تأثیر منفی دخانیات بر سلامتی هشدار داده است.
- ۴. استفان کینگ:** نویسنده مشهور ژانر وحشت توانست با موفقیت مصرف دخانیات را ترک کند. او در طول سال‌های فعالیت عمومی از تأثیر رهایی از این اعتیاد بر موفقیت‌هایش صحبت کرده است.
- ۵. پل مک‌کارتنی:** این نوازنده افسانه‌ای در چهل سالگی مصرف سیگار و ماری‌جوانا را ترک کرد. او این موفقیت و بازیابی سلامتی خود را مدیون خانواده‌اش می‌داند.

رفاقت نیمه راه رسانه و دخانیات

فیلم‌ها، سریال‌های تلویزیونی یا آثار موسیقی و نشریات و به طور کلی آنچه به عنوان محتوای رسانه‌ها می‌شناسیم، مدت‌ها بود که مصرف دخانیات را به روش‌های پیچیده در حال تکامل و نشانه توسعه یافتگی به تصویر می‌کشیدند. از لحاظ تاریخی، سیگار کشیدن بسیار جذاب بود و اغلب به عنوان نمادی از پیچیدگی، شورش یا احساسات به تصویر کشیده می‌شد. ستارگان نمادین سینما مانند همفری بوگارت و آدری هپبورن به طور مشهودی روی پرده سیگار می‌کشیدند و سیگار را به عنوان عنصر اصلی جذابیت و کاریزما معرفی می‌کردند. مجموعه‌های تلویزیونی مانند Mad Men بر فرهنگ مصرف دخانیات در دهه‌های گذشته تأکید داشتند و نشان می‌دادند که چقدر در محیط‌های حرفه‌ای و اجتماعی این امر پذیرفته شده است. نمانند هاو جلد آلوم‌های موسیقی گاهی سیگار کشیدن را به عنوان یک جلوه بصری برای تقویت شخصیت تندخو یا سرکش هنرمند نشان می‌دادند.

اما ایماز مصرف دخانیات در رسانه‌ها در سال‌های اخیر به طور چشمگیری تغییر کرده و آگاهی از خطرات سلامتی آن منجر به بازنامه‌ی‌های انتقادی‌تری شده است. اکنون فیلم‌ها و نمایش‌ها اغلب سیگار کشیدن را به عنوان یک عادت مضر برجسته می‌کنند یا شخصیت‌هایی را به تصویر می‌کشند که در تلاش برای ترک هستند. برخی از آثار هنری نیز حتی تلاش‌ها برای ترک سیگار و تأثیرات دگرگون‌کننده آن را برجسته کرده‌اند. به عنوان مثال، رمان «فینچ» اثر دونا تارت، قهرمانی را نشان می‌دهد که با اعتیاد‌های مختلف، از جمله سیگار، مبارزه می‌کند، زیرا به دنبال اهداف خود و دستیابی به موفقیت است.

کودکان سیگاری به روایت آمار

با وجود تلاش‌های جهانی برای مهار سیگار کشیدن در سنین پایین، در چندین کشور به طور نگران‌کننده‌ای تعداد آن‌ها در حال افزایش است. پنج کشور پیشتاز این روند خطرناک عبارت‌اند از:

- ۱. اندونزی:** در نبود محدودیت‌های سنی برای مصرف کنندگان و دخانیات ارزان، سیگار کشیدن در بین کودکان ۱۰ ساله گسترده گزارش شده است.
- ۲. روسیه:** نرخ بالای مصرف سیگار در میان نوجوانان به دلیل مقرون به صرفه بودن و پذیرش فرهنگی در حال افزایش است.
- ۳. ترکیه:** با وجود پویش‌های بهداشت عمومی، میزان سیگار کشیدن در بین نوجوانان، به ویژه پسران همچنان بالاست.
- ۴. مصر:** قلیان کشیدن به دروازه‌ای برای استفاده از تنباکو در سنین پایین به ویژه در میان دختران تبدیل شده است.
- ۵. فیلیپین:** دسترسی آسان به محصولات تنباکو و نفوذ مواد دخانی مشابه به نرخ بالای سیگار کشیدن در میان نوجوانان منجر شده است.

افزایش مصرف دخانیات در سنین پایین حاکی از فقدان مقررات سخت‌گیرانه، آموزش‌های بهینه و مشارکت جمعی برای جلوگیری از شروع این عادت مضر از سوی جوانان است.